

Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 10-11-20 64.
Mesečna naročnina 10 Lr. — Ček, rač. Ljubljana 10664 na narodno in 10.000 na posredno (skladno s shodno) se plačuje iz Italije, iz Slovenije: UPI & A. Milano.
Rekopisov ne vračamo.

SLOVENECE

JANUAR 1945

30
TOREK

In schwerem Ringen mit starken sowjetischen Verbänden

Feindliche Bodengewinne im oberschlesischen Industriegebiet. — Gegenangriff aus dem Raum Rybnik warf sowjetische Vorhuten zurück. — Angriff gegen die Flanke der auf Elbing vorgestoßenen feindlichen Panzerarmee. — Schwere Kämpfe beiderseits Königsberg.

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 29. Januar. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Ungarn dauern harte Abwehrkämpfe zwischen Plattensee und Donau und im Westteil von Budapest an. 33 feindliche Panzer wurden hierbei vernichtet.

Beiderseits der oberen Weichsel und im oberschlesischen Industriegebiet stehen unsere Truppen in schweren Ringen mit starken sowjetischen Verbänden, die weiter Boden gewinnen konnten. Ein Gegenangriff aus dem Raum Rybnik warf die feindlichen Vorhuten weit nach Nordosten zurück. An der Oder wurden zwischen Kosel und Breslau zahlreiche bolschewistische Angriffe abgelenkt und mehrere feindliche Brückenköpfe beseitigt oder eingeeignet. Bei Steinau gewann der Feind trotz hartnäckiger Gegenwehr auf dem Westufer der Oder Gelände.

Die Besatzungen von Lissa, Posen und Schneidemühl wiesen stärkere Angriffe der Bolschewisten ab. An der Odra-Front lebte die Gefechtsstätigkeit auf. Im Raum nördlich der Netze und nördlich Bromberg drangen die Sowjets weiter nach Norden und Nordwesten vor. Feindliche Vorstöße gegen Thorn wurden zerschlagen. Am Unterlauf der Weichsel kam es zu wechselvollen Kämpfen. Die Marienburg wird gegen heftige feindliche Angriffe gehalten.

Der Angriff aus dem westlichen Ostpreußen gegen die Flanke der auf Elbing vorgestoßenen feindlichen Panzerarmee drang bis in die Nähe von Preussisch-Holland durch. In seinem Verlauf vernichtete die nördliche 131. Infanterie-Division gestern 47 sowjetische Panzer. Gegen die Süd- und Ostfront Ostpreußens hält der feindliche Druck an. Beiderseits Königsberg sind schwere Kämpfe mit eingebrochenen feindlichen Kräften im Gange.

Der Brückenkopf Memel wurde nach gründlicher Zerstörung aller militärisch wichtigen Anlagen, insbesondere des Hafens, geräumt.

V težkih borbah z močnimi sovjetskimi oddelki

Sovražnik je napredoval na zgorješlezjskem industrijskem področju. — S protinapadom s področja pri Rybniku smo vrgli sovjetske prednje straže nazaj. — Napad na bok od Elbinga prodrl sovražnik oklepniške armade. — Težki boji ob obeh straneh Königsberga.

Führerjev glavni stan 29. jan. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil poroča:

Na Madžarskem se nadaljuje trdi obrambni boji med Blatinim jezerom in Donavo ter v zapadnem delu Budimpešte. Pri tem smo uničili 33 sovražnih oklepnikov.

Na obeh straneh gornje Visle in na gornješlezjskem industrijskem področju so naše čete v težkih bojih z močnimi sovjetskimi oddelki, ki so nadalje napredovali. S protinapadom iz področja Rybnika smo vrgli sovražne prednje straže daleč nazaj proti severovzhodu. Ob Odrli smo odbili med Koselom in Vratislavo številne boljševiške napade ter zožili ali odstranili več sovražnih mostišč. Pri Steinau je sovražnik kljub trdnjavni protiobrambi zasedel ozemlje na zapadnem obrežju Odra.

Posadke Lisse, Poznanja in Schneidemühla so odbile močnejše boljševiške napade. Na bojišču ob Odrli je oživilo bojno delovanje. Na področju severno od Netze in severno od Bidgošča so prodrli Sovjeti dalje proti severu in severozapadu. Sovražne sunke proti Torunu smo razbili. Ob spodnjem teku Visle je prišlo do menjav obmejnih bojov. Marienburg držimo proti silnim sovražnim napadom.

Z napadom iz zapadnega dela vzhodne Prusije proti boku sovražne oklepniške armade, ki je prodrla do Elbinga, smo prodrli v bližino Preussisch-Hollanda. Pri tem je uničila spodnjeseška 131. pehotna divizija večeraj 47 sovjetskih oklepnikov. Sovražnik nadalje pritiska proti južnemu in vzhodnemu bojišču vzhodne Prusije. Na obeh straneh Königsberga so v teku težki boji z vrstimi sovražnimi silami.

Mostišče Memel smo po temeljitnem razrušenju vseh vojaško važnih naprav, posebno luke, izpraznili.

Na kurlandskem bojišču so popustili sovjetski napadi. Južno od Frauenburga je sovražnik močnejše napadal, vendar smo ga odbili.

Oddelki borbenih in lovskih letal so zadeli tudi večeraj na bojnih področjih zimske bitke na vzhodu nasproti velike izgube v letih in gradivu.

Na zapadu se ob našem mostišču ob Maasi vzhodno od Gertruidenberg ponovno borimo s Kanadci. Na močnem sneženem viharju so odbile naše čete napade Angležev ob

Zagrizena nemška obramba na vzhodu

Berlin, 29. jan. Mednarodni poročevalski urad poroča s šlezjskega bojišča: Boljševiki so nemerili proti jugu močne rezerve, katere so prvotno hoteli uporabiti ob Odrli ter podvojili svoje napore za zasedbo gornješlezjskega industrijskega področja. V Beuthenu, Hindenburgu, Königsbütteju ter ob severnem robu Katovic se še vedno uspešno branijo močna nemška oporišča proti napadom z vseh strani ter prizadevajo Sovjetom najtežje izgube. Nekaj večjih bojnih skupin, ki jim je grozila ob južnem robu premočnega okrožja obkolitev, so se prebilo ter vnelo v ostale nemške napadalne oddelke. Proti nekaterim sovjetskim mostiščem na zapadnem obrežju Odra so izvedle nemške čete silne napade, stisnile več mostišč ter drugičkrat zavzele nazaj majho mesto Kreppitz.

Po visokih izgubah prejšnjih dni so bili večeraj boljševiki mirni pred obrambnim pasom Vratislave.

Nekaj močnejših boljševiških sunkov proti Schneidemühlu se je zopet zrušilo v nemškem obrambnem ognju. Ob severnem robu Bidgošča je odbila nemška odprna skupina silne napade. Proti Torunu so izvedli Sovjeti le šibkejšie sunke, ki so bili vsi brezuspešni. Na bojišču ob Visli so izpraznile nemške čete

mostišče Kulm. Silne sovjetske sunke proti mostišču Graudenz so nemške čete z lahkoto odbile.

V Marienburg divjajo dalje ogorčeni polnični boji. Posebno siloviti boji divjajo za stari grad, kjer so zadale nemške čete sovjetskim napadnim kolonom ponovno visoke izgube. Nemške čete so uničile nekaj sovjetskih prednjih oddelkov, ki so severovzhodno od Marienburga prekorčili Nogat.

Medtem ko se je posadka Elbinga uspešno branila, so bili odbiti tudi boljševiški napadi na zapadni bok vzhodno-pruskega bojišča. Blizu na tem področju se bliža svojemu višku, ker sta poslali obe strani v boj močne sile. Ena sama nemška divizija je uničila večeraj 47 sovjetskih oklepnikov. Sovjeti še nadalje z isto silovitostjo pritiskajo na Königsberg. Severno in južno od mesta so doslej boljševiki globlje vdore, ki so jih nemški oddelki v težkih bojih zajezili.

Mostišče Memel je bilo po popolnem razrušenju vseh vojaških naprav, predvsem luke, izpraznjeno.

Na kurlandskem bojišču so popustili boljševiški napadi v smeri proti Liepaji. Samo južno od Frauenburga so navalili boljševiki z večjimi oddelki, vendar so bili povsod odbiti.

Vojno razporeženje v Vratislavi

Vojni poročevalci Heinz Bröker. Trdi zakon vojne obdaja, da več dni spodnješlezjsko območje mesto ob Odrli, ob tej usodni reki nemškega vzhoda. Polagoma se je moralo prebivalstvo sprizniti z ukrepi, ki so postali potrebni zaradi vojne položaja. Navodila krajevnih skupin za odvoz mater in otrok ter kasneje žensk sploh, pa tudi starcev, božnikov in invalidov so vsi uvideli sprejeti na znanje ter se po njih ravnali. V nekaj dneh so spravili iz Vratislave stotisoce prebivalcev.

Na sankah, vozovih, prikolicah so vozili ljudje prtljago, najnujnejše, kar so zbrali rodbine, na kolodvoru in na zbirališčih. Brez prestanka je vozila električna cestna železnica, ne da bi kdo zahteval vozovino. Sosed je pomagal sosedu, strankini politični vodje pa niso mirovali niti trenutka, kdor je bil blizu zbirališča, je po časovnih poteh in trgih kar sam privlekel svoj nahrbtnik in svoje kovčke.

Zakon vojne je ukazoval. Ljudje so mu sledili. Ceste so bile že bolj živahne, ker so prihajali v mesto kmetje s svojimi vozovi in sankami, ker so se hoteli umakniti iz ogroženih pokrajin zgorje in spodnje Šlezije. Narodilo o pripravi ljudi na preselitev je sledil kmalu poziv v nemško ljudsko vojsko. Moški so se javljali pri krajevnih skupinah, koder so dobili svoja povelja, nakar so odšli

z orožjem v roki v boj za domovino. Vse so se odpravljale v miru in redu. Čeprav je morda manjši del vratislavskega prebivalstva še pred kratkim dvomil v resno ogroženje šlezjskega glavnega mesta, se je vendar ta kraj obnašal sedaj tako, da je bil vreden dobe iz leta 1813, ko je postala Šlezija obnovljena celica nemških dežel, pa tudi onega slavnega dejanja, ki je leta 1211 zlozlo naval vzhodnih hord ter s tem rešilo Evropo.

Vratislava, bojiščno mesto, ni prenehala dihati in živeti. Mrzlično se je oborožilo v teh nekaj dneh za obrambo. Na važnih cestah, ki vodijo vanjo, so pripravljene barikade, mostovi preko Odra so podminirani, pionirji in ostale tehnične čete so razstrelili led na reki, da bi na ta način preprečili ali otežkočili njeno prekopanje. Treba bo le pritiska na gumb, pa bodo v danem trenutku zleteli v zrak ponosni, široki in krasno razpeti prehodni preko Odra, da bi zaprli sovražnim oklepnikom pot v notranje mesto. Vpoklicani pripadniki ljudske vojske gledajo z zanimanjem na napadalne topove, protitankovske in protiletalske oddelke, poljske havbice in druge skupine, ki hite na bojišče. Njih obraze preveča zaupanje. Vratislava bodo držali do zadnjega z vzgledno močnostjo. Sovražnik bo našel tu na odločen odpor.

Amerikanec o suženjstvu v SSSR

Lizbona, 29. jan. William White, ki je lansko leto spremljal predsednika ameriške trgovinske zbornice Johnstona na potovanju v Sovjetsko zvezo podaja v ameriškem tedniku »Readers Digest« sliki boljševiške nasilne diktature, ki vlada z nepredstavljivo brutalnostjo.

White poroča na podlagi svojih ugotovitev, da so Sovjeti po zasedbi baltičkih držav in vzhodne Poljske odvlekli stotisoče rodbin v notranjost Sovjetske zveze, pri čemer so sistematično ločili moške od žensk in otrok. Samo iz vzhodne Poljske so deportirali en in pol milijona civilistov. Vozili so jih v zamreženih živinskih vagonih, ki so ostali čisto cele dneve na stranskih tirih. Samo od časa do časa so odprli vrata vagonov, da so lahko pobrali trupla onih, ki so umrli od lakote.

White nato trdi, da postopajo Sovjeti z isto nasilnostjo napram lastnemu prebivalstvu. Tako je videl v Magnitogorsku dolge vrste žen, ki so bile obločene v enje in ki so jih stražarji z nasilnimi bajoneti vodili na delo. Nek tehnik iz Združenih držav mu je rekel v Omsku, da živi v Sovjetski zvezi najmanj 10—15 milijonov ljudi na prisilnem delu, ki sliči najhujšemu suženjskemu življenju. Tako je delalo pri neki gradbeni tvrdki, pri kateri je bil v službi tudi ta ameriški tehnik, 70.000 moških in žensk,

povečini žensk. Vse od povsem nezadostne oskrbe so pomrli tisoči od lakote in samo v enem mesecu jih je umrlo 2600 na tifus. Kot hrano so dobivali posušene ribe, ki so jih jim metali nadzorniki z voza, kot mečje ribe morskim psom.

White nadalje poroča, da je sovjetska vlada sama uradno ustanovila črno borzo, da bi na ta način izkoristila delavske meze ter preprečila slednjo. Kajti slednja je v sovjetskem sistemu zločin. Delavci naj živijo iz rok v usta, da ne bi nikdar izšli iz svojega suženjskega življenja. Vsi inozemski diplomati in časnikarji so od prebivalstva strogo ločeni, da ne bi prišla resnica na dan.

To strahovito poročilo Amerikana Whiteja je pomembno predvsem vsled tega, ker dokazuje, da so v Washingtonu prav dobro poučeni o grozovitih razmerah, ki vladajo v Sovjetski zvezi. Kljub temu pa stalno razlagajo politični voditelji, pred vsemi Roosevelt, da vlada v Sovjetski zvezi prava »demokracija« svobodna in da so Sovjeti nosilci nove bodočnosti. Če primerjamo te zlagane in brezvestne agitacijske fraze z navedbami Williama Whiteja, potem takoj vidimo, na kak nesramen način varajo Roosevelt in njegovi židovski dninarji ameriški narod.

Sumljiv »samomor«

Stockholm. Kakor javlja agencija Reuter iz Helsinkov, nekateri gardni častniki »iz nerazumljivega domoljubja« niso izročili svojega orožja, marveč so ga skrili. Med temi častniki sta bila stotnik grof Jörn Armfelt, poveljnik garde v Helsinkih ter njegov adjutant Johannson. Sovjeti so to razkrili ter te častnike zaprli. Armfelt se je v svoji celici obesil, Johannson pa čaka na razpravo pred vojnim sodiščem.

Takšno je poročilo agencije Reuter. Dvomljivo pa je, ali je poveljnik finske garde resnično izvršil samomor. Verjetno je končal njegovo življenje boljševiški strel v tilnik. Na vsak način meče to poročilo čudno luč na sedanje razmere v Finski.

nadomestil Stalin s strahom pred lakoto. S svojimi ogromnimi množicami lahko sicer doseže vojaške učinke, toda ne more obiti ideje, ki se je porodila iz globoke nemškega kulturnega naroda. »Kar koli se tudi zgodi, tako končuje list, »nemška rešitev tega vprašanja je pričetek novega stoletja, ki se je že pričelo in ki ga le slepci ne vidijo.«

Peta delitev Poljske

Lizbona, 29. jan. K dogodkom na Poljskem in v Jugoslaviji piše Correia Marques v listu »Voice«: »Zavezniki so sedaj v zelo težkem položaju, ker je prišel čas, ko morajo tretjino Evrope prepustiti Sovjetom. Ciničen Stalinov realizem ne bo umaknil niti ene edine svoje zahteve. Kremelj noče le vzpostaviti meje carske Rusije v večjem obsegu, marveč zahteva tudi boljševiško vplivno področje. Zato je odstranjen vse, kar je bilo kdaj koli pisano ali govorjeno o demokraciji in svobodnem izražanju ljudske volje. Kakor je smatral Churchill v jugoslovanskem primeru kot svojo dolžnost, da se je zvezal za Tita, se tudi v primeru Poljske ne bo branil zagovarjati lublinskega komiteja ter bo pristal na peto delitev Poljske, ki se mu je zdelo tako grozovita, ko je bila Poljska razdeljena med Sovjetsko zvezo in Nemčijo. Sedaj pa je popolnoma zadovoljen, ker ima od te delitve edino korist Moskva. Nesramnost pa bo šla tako daleč, da bodo na naslednji konferenci treh zopet izjavljali, da se bo nadaljeval boj za pravico, demokracijo itd. do zmogovitega konca.

Proslava 30. januarja v Ljubljani

Ljubljana, 29. jan. 1945.

Na predvečer obletnice prevzema oblasti v Nemčiji je SS Obergruppenführer in general der Waffen SS Rösener priredil v državni operi v Ljubljani slavnostno uro. Odr opernega gledališča je bil za priliko slovesno okrašen z zastavami in cvetjem. Malo pred osmo uro je bilo gledališče že napolnjeno; prišli so SS Obergruppenführer in general der Waffen SS Rösener, generalni inspektor slov. domobranstva prezident general Rupnik, Dienstleiter der NSDAP Pg. Hans Rogalski, nemški in hrvatski konzul in številni zastopniki vojaških in civilnih oblasti v Ljubljani.

Policijski glasbeni zbor je najprej zaigral slavnostno koračnico iz Wagnerjeve opere »Lohengrin«, nakar je govornik v kratkih in klenih stavkih označil »klie čas«. Pevski zbor Unterführerschule je nato zapel pesem, nakar je deklamator lepo podal pesem »Sturm, Sturm, Sturm...« Ob spremstvu godbe je pevski zbor nato zanosno zapel pesem: »Narod k puški...« Glavne misli iz Führerjevih besed so lepo podale smisel borbe nemškega naroda. Potem ko je godba odigrala »Hohenfiedbergermarsch«, je Pg. Hans Rogalski, Dienstleiter der NSDAP v svojem govoru med drugim izjavil:

Uvodoma je označil pomen sedanje strjenosti nemškega naroda in se v posebno zanosnih besedah zahvalil prezidentu generalu Rupniku za njegovo sodelovanje in sodelovanje pri tem delu v tej veliki uri naše zgodovine. Nato je očitno pomen 30. januarja 1933, ki ni nikak jubilej, ampak konec velike dobe v razvoju nemškega naroda. Tega dne je namreč nemški narod dosegel isto veliko zmago, ki mu je bila l. 1918 odtegnjena. Nemški narod se je tistega dne zopet znašel in ves strujen odhitel v novo dobo, kajti narodni socializem je razvil vse narodne sile za doseganje dejanskega socializma. Ker pa se je nemški narod znašel v trdni edinosti, so njegovi sovražniki začeli leta 1939 z novim napadom nanj in ga skušali razbiti. Sklenili so doseči popolno uničenje naroda. Toda v tej veliki uri je bil nemški narod močan in trden, gorje pa tistemu ljudstvu, ki bi v takih velikih urah postalo omahljivo in slabo. Govornik je nato navajal primere Finske, Rumunije, Bolgarije in Grčije. Sovražnik prinaša vsem popolno uničenje, nemški narod pa je danes strajen v popolni obrambi. V tej vojni pa vodi Nemčijo in nemški narod Führer, okoli katerega je ves narod strjen v neomajni zvestobi, odločno kljub udarcem usode. Sedaj je nemški narod ves v delu obrambe, nato pa bo sledilo delo obnove. To veliko silo pa črpa nemški narod iz narodnega socializma. Leto 1933 je bilo za nemški narod leto notranje odločitve, konec vojne pa bo prinesel nemškemu narodu zunanjo odločitev. Konec vojne pa bo prinesel zmago revolucionarne vojske narodnega socializma — Volksturme.

Za svoje lepe in globoke misli je želel govornik dolgotrajno in navdušeno odobranje.

Pevski zbor je ob spremstvu godbe zapel pesem: »Dolga je bila noč...«, nakar je stopil na govornico SS Obergruppenführer Rösener, ki je v kratkih besedah povdaril, da stopa danes strjeno in zbrano ves nemški narod za istim ciljem. Nato je izrekel pozdrav Führerju, ki so ga vsi navzoči vzkliznili stoje. Godba je nato zaigrala himni, ki so ju vsi stoje zapeli.

Izjava generala Guderiana

Berlin. Šef nemškega generalnega štaba generalni polkovnik Guderian je podal naslednjo izjavo: »Naj vas ne moti opustitev ozemlja. Vodstvo zasleduje jasen načrt. Vodstvo razpolaga še z vsemi oddelki. V sovjetske roke niso prišli nobeni celotni oddelki, divizije ali zbori. S področja srednje Visle korakajo, slično kot potujejo kotli, naše divizije proti zapadu in njihove osti so že dosegle nove postojanke. Istočasno se valijo z vseh strani ojačenja. S sovražnimi ofenzivnimi silami se bo pričel boj v trenutku, ko bodo naše priprave končane. Čas protisunka določa vodstvo.«

K srbski krizi

Amsterdam. Kot poroča Reuterjev diplomatski dopisnik, pričakujejo v Londonu, da bo prišlo v jugoslovanski krizi v ponedeljek ali torek do odločitve. V ponedeljek dopoldne je sprejel kralj Peter ministrskega predsednika dr. Subašiča in ostale člane vlade. Jugoslovanski vladni krogi, tako pravi poročilo, so danes izjavili, da bodo Subašič in njegovi sodelavci verjetno v kratek odstopali v Beograd.

Zenava. Po Reuterjevem poročilu se je bavila moskovska »Pravda« sedaj prvič s srbsko krizo, pri čemer je ostro nastopila proti bivšemu kralju Petru. List piše, da ne obstaja nikak vladna kriza, temveč osebna kriza kralja. Kraljevo obnašanje, na katerega vplivajo reakcionarji, predstavlja samo zanj nevarnost, ki obstaja v tem, da se bo popolnoma ločil od svojega naroda.

Amsterdam. Radio London poroča, da so našli v Grčiji nadaljnjih 68 trupel oseb, ki so bile umorjene. S tem je naraslo število doslej najdenih trupel na preko tisoč.

Stockholm. Kakor poroča radio Moskva, je zahteval državni pravnik v Sofiji, da obsodijo bolgarske regente na smrt.

